

УДК 621.326

Ольга Костовецька

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ТА КРЕАТИВНОЇ ЕКОНОМІКИ

Olga Kostovetska

PROSPECTS OF INNOVATION AND CREATIVE ECONOMY DEVELOPMENT

Сучасна економіка і суспільство в розвинених країнах все більше стають креативними (творчими), результатом чого є нові ідеї та інновації в різних областях людської діяльності.

У розвинених країнах креативність стає і основним джерелом економічної цінності. Інтелектуальна власність приходить на зміну таких ресурсів, як земля, робоча сила, капітал.

На даний час на стадії креативного розвитку перебувають США, Японія, Південна Корея. Прагнуть перейти до цієї стадії країни ЄС і Китай.

У розвитку креативного суспільства головну роль відіграють нові ідеї та інновації. Об'єктами інноваційного розвитку в креативному суспільстві стають всі його сфери: економіка, наука, техніка, політика, соціальна сфера, регіони, підприємства, товари, технології, освіта, культура, мистецтво, спорт та ін.

Без креативного суспільства не може бути креативною економіка. У креативному суспільстві найбільшою мірою розкривається творчий потенціал людей.

Як показує досвід розвинених країн (США, Японії, Швеції, Німеччини та інших) основними характеристиками креативного суспільства є:

1. Товариство засноване на принципах гуманізму, лібералізму і демократії.
2. Основу креативного суспільства складають правова держава, суспільство, підприємництво та інновації.
3. Цілями суспільства є багатство, сила і розвиток.
4. Економіка креативного суспільства є соціально-орієнтованою, ринковою та інноваційною.
5. Найважливішу роль у креативному суспільстві відіграє наявність креативного класу, тобто людей, що займаються інноваційними розробками в різних областях (вчені, інженери, викладачі ВНЗ, архітектори, дизайнери, письменники, журналісти та ін.).

Характеристикою креативного суспільства є також:

1. Систематичне інвестування в інновації в різних сферах;
2. Зростання практичної віддачі від витрат на інновації;
3. Зростання кількості професіоналів, зайнятих креативною роботою;
4. Розвиток венчурного капіталу;
5. Розвиток інноваційних інфраструктур.

Найважливішим фактором розвитку креативного суспільства є його інтелектуальний потенціал.

В якості елементів інтелектуального потенціалу креативного суспільства пропоную розглянути:

- 1) людський потенціал (охорона здоров'я, виховання, освіти, фізкультура, спорт, культура, мистецтво, рівень життя, професійний рівень, інтелект громадян);
- 2) організаційний потенціал (інфраструктура освіти, науки та НДДКР, фінансування, законодавство, комунікації);
- 3) інформаційний потенціал (знання, інформаційні системи і технології);

4) міжнародний потенціал (імідж країни, економічні, політичні, освітні, наукові, культурні та інші зв'язки із зарубіжними країнами);

5) процесний потенціал (сучасні методи та технології в галузі економіки, виробництва, менеджменту, в соціальній сфері та ін.);

6) структурний потенціал (структура економіки і суспільства, партії, підприємницькі та громадські організації та спілки);

7) інноваційний потенціал (напрями фундаментальних і прикладних НДР, ДКР і ТР (технологічних розробок), їх фінансування, інновації, винахідницька активність населення, захист об'єктів інтелектуальної власності);

8) потенціал конкурентоспроможності (галузева структура конкурентоспроможності, зв'язку з ринками, розвиток високотехнологічних виробництв, їх частка у ВВП та експорті).

За рахунок взаємодії всіх цих елементів досягається ефект синергії, багаторазово підсилюється інтелектуальний потенціал креативного суспільства і підвищується ефективність його функціонування та розвитку.

Найважливішою характеристикою інноваційно-креативної економіки є наявність індустрії інновацій, під якою розуміється сфера розробки, виробництва та реалізації конкурентоспроможних інновацій в масовому масштабі. Індустрія інновацій повинна охоплювати всі галузі економіки та соціальну сферу, а інновації повинні носити галузевий і міжгалузевий характер.

Цілями індустрії інновацій є модернізація та розвиток усіх галузей економіки та сфер життя суспільства, підвищення рівня і якості життя громадян, зростання ефективності, наукоємності та якості праці і виробництва у всіх галузях економіки, забезпечення конкурентоспроможності країни на світових ринках.

Головним об'єктом управління в індустрії інновацій є інноваційний цикл: «дослідження-розробки-виробництво-розповсюдження-використання інновацій» в усіх сферах економіки і суспільства.

Основними елементами індустрії інновацій мають стати інноваційні центри, які повинні бути створені в усіх галузях і регіонах країни. Відповідні підрозділи повинні діяти в структурі регіональних органів влади, в галузевих, академічних інститутах, у великих ВУЗах, а також на великих і середніх підприємствах.

Держава відіграє центральну роль у креативному суспільстві. Державне управління має бути спрямоване на зростання багатства у всіх сферах і на всіх рівнях суспільства.

Цілями державної інноваційної політики є: розвиток науки, техніки та освіти на світовому рівні, збільшення їх внеску в розвиток економіки країни, підвищення конкурентоспроможності країни на світових ринках, поліпшення екології та ін. Головні функції держави в креативному суспільстві - захист свободи, особи і власності; активна підтримка підприємництва; формування інституційного середовища, що сприяє створенню та поширенню інновацій.

У розвинених країнах світу держава відіграє велику роль у створенні національної інноваційної системи та забезпеченні її ефективного функціонування. Важливу роль в інвестиціях в інновації має відігравати партнерство між державою і приватним бізнесом.

Як показують міжнародні фінансові та економічні кризи, необхідно також мати ефективну систему (механізми та інструменти) забезпечення сталого кількісного та якісного зростання креативної економіки і безпеки національного багатства креативного суспільства. Бюджетно-податкова система країни має бути побудована в інтересах розвитку всього суспільства, а не окремих соціальних груп.